

18.8.2026

Yleisötiedote Valio Oy Lapinlahden tehtaan alueella varastoitavista ja käytettävistä vaarallisista kemikaaleista

Osoitteet ja yhteystiedot

Postiosoite: PL 38, 73101 LAPINLAHTI

Käyntiosoite: Tehtaantie 5, LAPINLAHTI

Tähän tiedotteeseen liittyvää lisätietoa antavat:

Kemikaalien käytönvalvoja: Reetta Tuomainen; reetta.tuomainen@valio.fi; puhelin: 040 352 8997

Tehtaanjohtaja: Aleksi Ylitalo, aleksi.ylitalo@valio.fi; puhelin: 050 384 0392

Tämä on Valio Oy:n Lapinlahden tehtaan kemikaaliturvallisuuslain mukainen turvallisuustiedote. Tiedotteessa tehdas kertoo toimintaansa varten alueellaan varastoitavista ja käytettävistä vaarallisista kemikaaleista sekä siitä, miten mahdollisissa vaara- ja suuronnettomuustilanteissa tulee toimia.

Valio Oy Lapinlahden tehtaan vaarallisten kemikaalien käyttö ja varastointi on kemikaaliturvallisuus-säädösten perusteella laajamittaista. Tehtaalla on kemikaalien varastointiin ja käyttöön Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKESin lupa. Kemikaalien vaarallisuuden ja määrän perusteella tehdas luokitellaan valtioneuvoston asetuksen 685/2015 luokituskriteerien perusteella niin sanotuksi toimintaperiaatelaitokseksi ja se on velvollinen laatimaan yleisötiedotteen, joka tulee olla sähköisesti saatavilla.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tekee meijerille määräaikaistarkastuksia kerran viidessä vuodessa. Edellinen tarkastus on pidetty 20.12.2023 ja sen sisällöstä saa tarvittaessa lisätietoja tehtaan kemikaalien käytönvalvojalta.

Tehtaan toiminta

Valio Oy Lapinlahden tehtaalla valmistetaan kovia ja puolikovia juustoja sekä vähäsuolaisia herajauheita, lastenruokajauheita ja maitojauhetta. Jauheita pakataan tehtaalla myös kuluttajapakkauksiin. Lisäksi Valio Oy:n muille laitoksille toimitetaan jatkojalostettavaksi ylijäämäkermää ja erilaisia maitopohjaisia puolivalmisteita.

Tehtaan käyttämistä vaarallisista kemikaaleista pitoisuudeltaan 60-prosenttinen typpihappo voi onnettomuustilanteessa aiheuttaa suuronnettomuusvaaran. Lisäksi tehdasalueella sijaitsee Adven Oy:n ammoniakkikylmälaitos ja myös sen pitoisuudeltaan yli 99% ammoniakki voi onnettomuustilanteessa aiheuttaa suuronnettomuusvaaran.

Tehtaan valmistamat tuotteet edellyttävät lämpötilan osalta hallittuja prosesseja sekä kylmäsäilytystä. Tehtaan tarvitsema kylmä tuotetaan ammoniakkikylmälaitoksella. Kylmälaitoksen toiminta perustuu puhtaan ammoniakin olotilan hallittuihin muutoksiin nesteen ja kaasun välillä.

Tehtaan valmistamien tuotteiden korkea laatu varmistetaan pesuilla ja pitoisuudeltaan n. 1-prosenttisten happopopesuliuosten raakakemikaalina käytetään pitoisuudeltaan 60-prosenttista typpihappoa.

Vaaraa aiheuttavat kemikaalit ja niiden ominaisuudet
Ammoniakki

Ammoniakki on väritön, pistävän hajuinen ja myrkyllinen kaasu. Ammoniakin hajukynnys on 2–5 ppm, mutta haju ei ole luotettava vaaran tunnistuskeino, koska hajuaisti turtuu ammoniakin korkeissa pitoisuuksissa. Silmien ja hengitysteiden ärsytys ja haittavaikutus alkavat 20–25 ppm:n pitoisuudessa. Välittömästi hengitysteitä ja silmiä voimakkaasti ärsyttävä pitoisuus on 400–700 ppm. Lyhytaikainen altistuminen yli 5 000 ppm:n pitoisuudelle voi aiheuttaa nopean kuoleman. Ammoniakkihöyry palaa korkeissa 16–25 prosentin pitoisuuksissa, mutta se ei syty helposti.

Vakavassa vuototilanteessa ammoniakkikaasupilven leviäminen on mahdollista tuulen alapuolella tehdasalueen ulkopuolelle. Adven Oy on teettänyt onnettomuustilanteiden varalle ammoniakin leviämismallinnuksen.

Typpihappo

Typpihappo on vahva happo, ja se on väritön tai kellertävä neste, jolla on tukahduttava haju. Haju varoittaa melko hyvin terveysvaarasta. Onnettomuustilanteissa, joutuessaan tekemisiin epäpuhtauksien kanssa, veteen sekoittuessaan ja kuumentuessaan tehtaalla käytettävä pitoisuudeltaan 60-prosenttinen typpihappo "savuaa", koska siitä irtoaa myrkyllisiä typen oksideja. Typen oksidit värjäävät savun ja typpihapon punaruskeaksi. Typpihapon höyryt ovat ilmaa raskaampia.

Happohöyryille ja typpidioksidille altistumisen ensioireina ilmenee lievää tai kohtalaista silmien ja hengitysteiden ärsytystä. Pitoisuus, joka ylittää 50–100 ppm voi aiheuttaa keuhkopöhön, joka voi ilmaantua vasta usean tunnin kuluttua, 100–500 ppm voi aiheuttaa keuhkoputken supistumisen ja äkillisen kuoleman.

Valio Oy:ssä saatujen käytännön kokemusten mukaan Valion toimipaikkojen typpihapon käsittelyn mittakaavassa typen oksidit aiheuttavat vaaratilanteen ensisijaisesti tehdasrakennusten sisätiloissa, ulkona pilvi hajaantuu nopeasti ja sen vaikutusalue jää tehdasalueen sisälle.

Kemikaali	Varoitusmerkit	Vaaralausekkeet
Ammoniakki yli 99 %		H221 Syttyvä kaasu H331 Myrkyllistä hengitettynä. H314 Voimakkaasti ihoa syövyttävää ja silmiä vaurioittavaa. H400 Erittäin myrkyllistä vesieliöille

Typpihappo 60 %		H290 Voi syövyttää metalleja H331 Myrkyllistä hengitettynä H314 Voimakkaasti ihoa syövyttävää ja silmiä vaurioittavaa
-----------------	---	---

Toimintaohjeet suuronnettomuuden varalle

Mikäli tehdasalueella tapahtuu onnettomuus, tehtaan henkilökunta tai automaattiset hälytyslaitteet tekevät hälytyksen pelastuslaitokselle. Pelastuslaitoksen saavuttua paikalle, se ottaa johtovastuun. Mikäli vaaratilanne edellyttää väestön suojautumista, pelastuslaitos varoittaa väestöä yleisellä vaaramerkillä, television ja radion välityksellä annettavalla vaaratiedotteella sekä tarvittaessa pelastuslaitoksen ajoneuvojen kovaäänisillä.

Tuntiessasi ammoniakkin hajua, poistu välittömästi sivutuuleen pois tuulen mukana liikkuvasta ammoniakkipilvestä ja hakeudu sen jälkeen mahdollisuuksien mukaan tehtaaseen nähden tuulen yläpuolelle tai korkealle paikalle tai sisätiloihin. Sisätiloissa pyri yläkerrokseen, vältä kellaria, sulje ikkunat ja ilmastointiventtiilit sekä mahdollinen koneellinen ilmastointi. Kuuntele radiosta tai katso televisiosta viranomaisen vaaratiedote ja toimi sen ohjeiden mukaisesti.

Tehdasta lähimmän yleisen väestöhälyttimen sijainti: Lapinlahden keskustassa Vanhan paloaseman katolla

YLEINEN VAARAMERKKI

Minuutin pituinen nouseva ja laskeva sireeniääni.

VAARA OHI MERKKI

Minuutin pituinen, tasainen äänimerkki, joka ilmoittaa, että uhka tai vaara on ohi